

S m a a s t y k k e r .

XVI.

Ringsebølle Sognemænds Forlangende om Guds- tjeneste paa visse Dage.

Ved *H. F. Rørdam*.

Ringsebølle Sogn synes fra gammel Tid at have staaet i et nærmere Forhold til Kjøbsteden Rødby¹⁾, der som Overfartssted mellem Laaland og Femern i ældre Tid var en af Hovedaarerne for Forbindelsen mellem Danmark og Tydskland og derved den Gang havde forholdsvis større Betydning end nu til Dags. Maaske har Ringsebølle i Middelalderen haft sin egen Præst, om end i en vis Afhængighed af Sognepræsten i Rødby; men da det efter Reformationen faldt vanskeligt at skaffe det fornødne til Præsternes Underhold, henlagdes Ringsebølle Sogn 1539 til Rødby Kirke²⁾. Da dette neppe har været efter Ringsebølle Sognemænds Ønske, synes de at have opnaaet, at der fremdeles blev holdt Gudstjeneste i Ringsebølle Kirke, om de end ved visse Lejligheder vare henviste til Kirken i Rødby³⁾. Efterfølgende Sognevidne fra 1592 fortæller om deres Stræben efter at udvide den vundne kirkelige Selvstændighed.

¹⁾ Kirkehist. Saml. 4. R. II, 280. Udtalelsen smst. i Not. 1 om Ringsebølles Selvstændighed bør begrænses saaledes, som ndf. er sket.

²⁾ Rørdam, Danske Kirkelove II, 7 f.

³⁾ Kirkehist. Saml. 3. R. VI, (483). 492. (494).

Wi effterscrebne Niels Hanszøn Warde, predicker oc capellan wdj Rødby oc Ringzebylge sogner, Rasmus Pederssøn, degn i samme sted, oc Hans Jørgenssøn, husmand wdj Rødby, bekender for alle, at aar Christj MDXCII dominica 22. post Trinitatem, som vaar den 22. 8b:, fremgick hederlig oc wellerd mand Her Hans Hanssøn, sogneprest vdi Rødby oc Ringzebylge, paa Ringzebylge sognesteffne faar meninge sognemend, som den dag tilstede waare, oc wdj laant liud berettede for dennom hues ord, tiltale oc giensuar der gick paa almindelig landemode, som skede paa Oleholm næste fremgangen mandag, som vaar dend 16. 8b:, imellem hannom oc Peder Drucken, boomand vdi Ringzebylge, som sagde sig paa for^{ne}: landemode at were vdsend met Lauretz Pedersøn boomand i samme sted, paa deris oc alle andre Ringzebylge sognemends wegne, deris ærinde der at vdrette emod Her Hans deris sogneprest. Først fremsatte for^{ne} Peder Drucken met sine metfølgere Lauretz Pedersøn oc thre andre aff Ringzebylge sognemend Jørgen Lauretzøn, Lauretz Hemmingsøn oc Jib Kraag, til landemode steffnede aff deris sogneprest faar noget aff hans almissee korn, di haffde hannom forkaartedt, at di paa meninge Ringzebylge sognemends wegne endnu som tilforn wdj bispens oc prouestens visitatz begerer afften predicken wdj Ringzebylge kircke paa paaske dag oc faste predicken om onsdagen aarligen aff deris sognepræst, oc at di icke wille gaa till Rødby kircke at høre predicken. Der till suarede først sognepresten, Her Hans, at det icke kand skee, fordi der er ickon en degn wdj begge sogner, endog der er tho prester, oc paa huer første oc anden paaske dag da skeer der wdj Rødby kircke afften predicken, oc faste predicken om onsdagen aarligen, ligeruiis som beskicket oc ordineret er tilforn aff gamel tid aff werdtzlig oc geyslig stat, oc der er rente derfaare tillagdt. Herforwden sagde hand oc, at sognefolck i annexer andersteds her wdj landet pleyer at søge till afften predicken wdj hoffuet kyrckerne paa samme høytilige dage,

endog di icke effter noget konge breff ere der till forplictige, som Ringzebylge sognefolck forplictige ere. Item tilholder oc kircke ordinantz prester at skriffte effter afften predicken wdj kircken, huilcket oc skeer wdj Rødby kircke huer paaske oc anden paaske dag etc. Frembar oc for^{ne} Her Hans et konge breff, dateret den næste thiisdag effter palme søndag aar 1539, jndeholdendis iblant andet, at sognemendene wdj Ringzebylge skulle søge till Rødby kircke, der skall sognepresten gøre samme sognemend tilbørlig preste tieniste bode inden oc wden kircken, som tilbørligt, oc hand dem plictig er¹⁾. Icke helder haffuer de tilforn saadan kyrcketieniste bekommet aff hans faarmend oc præster; men dersom for^{ne} Ringzebylge sognemend wille lønne capellanen oc degnen faar saadan afften oc faste kircke tieniste (forwden hues løn de tilforn aarligen bekommet haffuer) paa tredie paaske dag oc paa fredagen i faste, effterdj fredags predicken wdj Rødby er aff en christen øffrighed till søndags afften predicken forandret effter Rødby sognemends begering, som sogne widne der om formelder, saa at sognepresten icke skall vere forplictig till mere her effter end som tilforn hid indtill at holde dennom saadan kircke tieniste for sin seduaanlige rente oc tilbørlige løn, da er hand well der medt tilfreds. Dernæst suarede hederlig, høylerd oc æreuerdig Mester Jacob Matzøn Wedel, bisp wdj Fyens stigt, at hannem well witterligt er, at der er mangedetdz skick wdj Danmarcks rige, at huor som presten boer hoss hoffuet kircken, oc icke ellers, da holder hand afften predicken paa for^{ne} første paaske dag wdj den; oc icke haffuer hørt at skulde skee afften predicken wdj annexer. Derfaare kand hand icke paa sit embedtz wegne paa legge Rødby sogneprest nogen kircke tieniste paa for^{ne} thider, emod forbemelte frembaaret oc oplæste kong^e matt^s breff eller kircke ordinantz, effter Ringzebylge sognemends begering. Men der som di kunde gøre sognepresten saa

¹⁾ Rørdam, Danske Kirkelove II, S. 7 f.

willig (som sagt er), at hand will lade sin capellan oc degn gøre saadan kircke tieniste paa andre dage, som sognepresten oc de der om kunde forenis, oc di løner oc betaler for^{ne} capellan oc degn for sin wmage, da will hand well det samtycke. Dereffter suarede for^{ne} vdsende oc neruerendis Ringzebylge sognemend, at dj giffuer capellanen paaske rente oc helligdags offer; will hand iche derfaare gøre dem de tienister, da wille di icke giffue hannom for^{ne} offer oc paaske rente. Huortill for^{ne} æreuerdig her bisp atter suarede, at di icke bliffuer god faare at forringe capellan eller kircketienere deris løn, oc hand will well lettelligen forhuerffue kong^e matt^e breff, om behoff gøris, at di endeligen skulle giffue deris capellan sin løn, som deris faarmend haffuer giort for dem, saa at di icke skulle were mechtige till at forringe wdj saa maade enten hans myndighed, som hand er betroet till aff gud oc kong^e matt^t, eller fattige kircke tienners løn. Derfaare effter saadan beretning om for^{ne} rettergang paa landemode da tilbød for^{ne} Her Hans Hanssøn endnu disse sine sognemend paa Ringzebylge sognesteffne aarligen at kunde bekomme faste predicken om fredagen, afften prædicken paa tredie paaske dag, end oc paa tredie pindtzdag, om di det ellers ere begerendis, om huer mand wdj Ringzebylge sogn derfaare will udgiffue aarligen en god sk^e byg till prest oc degn om S: Michels dag; thj en sk^e byg kand da kaaste 6 eller 7 Sk. oc were huer aff dennom en ringe skade oc fattige kircke tienere nogen hielp faar deris wmage. Der till suarede nogle det at wille, oc nogle icke at wille det indgaa; thj di wille gaa till kircke, som deris foreldre oc faarmend giort haffuer, oc ingen ydermere tyngte wille legge paa deris gaarde till prest og degn, endsom tilforn aff arilds tid ganget er, saa at Ringzebylge sognemend paa samme tid oc sted her om inthet fuldkommeligt met deris sogneprest beslutte oc gøre wilde. Huorfaare offte bemelte Her Hans Hanssøn begerede paa disse for^{ne} ord et wuilligt sognewidne aff for^{ne} Ringzebylge sognemend.

Oc efterdj di suarede, at det giordis inthet behoff her om at vdgiffue noget sognewidne, da begerede hand aff oss her om wor wuillig bekendelsse, huilcken wi hannom ey beneckte wilde. Thj kundgøre wi for alle neruerendis oc tilkommendis, bestaaer oc bekender, at alle for^{ne} ord met tiltale oc giensuar ere gangne wdj alle maade, som forscreffuit staar, imellem Her Hans oc hans sognemend wdj Ringzebylge paa for^{ne} sted oc tid, ligeruiis som wi selff det seet oc hørt haffuer, oc till diss ydermere wished vnderscriber wi huer met egen haand denne wor bekendelsse oc trycker wore signeter neden paa thette wort obne breff, giffuit aar oc dag, som forscreffuit staar.

Niels Hanszøn Rasmus Pederszen Hans Jørgenszønn,
 Warder, capellan degen, med egen med egen hand.
 i Rødby, med egen haand.

Over de to første Navne ere Underskrivernes Segl aftrykte, og over det sidste Navn er et Bomærke tegnet.

Udenpaa: Ringzebylge sognemend begerer paaske afften predicken oc faste predicken om onsdagen. Aar 1592, 22. 8bris.

Original i Rigsarkivet.